

Novinarka Jutarnjega lista uputila je ravnatelju Vinku Filipović pitanja koja su objavljena u naslovnome članku 8. listopada 2026. Budući da su naši odgovori interpretirani i skraćeni, objavljujemo ih ovdje u cijelosti.

1. Jeste li upoznati s pokretanjem Apela? Ako da, kako ga komentirate?

Apel koje su sastavile nastavnice Škole suvremenoga plesa Ane Maletić smatram lijepim pismom o važnosti književnosti i čitanja u odgoju i obrazovanju mladih, no ne vidim njegovu stvarnu vezu s ispitom iz Hrvatskoga jezika na državnoj maturi. Nastava književnosti je ta koja treba učenike motivirati na čitanje (naravno, uz društvo u cjelini), obveza čitanja kanonskih djela prvenstveno je tijekom nastavnoga procesa, dok matura vrednuje usvojenost ishoda. Gimnazijski program u obvezatnom popisu ima kroz četiri godine puno više naslova no onih šest kanonskih koji se svake godine navode u ispitnom katalogu za Hrvatski jezik. Ukoliko se ljubav prema knjizi razvija samo „strahom“ od mature, smatram to promašenim načinom koji nema realne dobrobiti za pojedince koji poslije izvršavanje obveze više neće čitati.

Naglašavam da u prvome dijelu ispita i dalje ispitujemo razumijevanje kanonskih književnih djela, ali i onih suvremenih i neknjiževnih. Također, učenici koji žele ostaviti više bodova i dalje se potiču da izaberu interpretacijski školski esej koji nije ukinut već stavljen na izbor. Stoga ne vidim smisao apela, osim da onemoguću promjenu koja bi pristupnike ispitala nešto sasvim novo.

Podsjećam da je 2019. godine od tadašnje administracije donesena odluka kojom se s nula bodova na eseju moglo položiti ispiti iz Hrvatskog jezika. Upravo je Centar 2023. vratio odredbu po kojoj se ispit iz Hrvatskog jezika ne može položiti ako se na eseju ne ostvari barem 26,67 posto bodova.

2. Jeste li očekivali otpor struke?

Budući da smo svjesni da promjene vrlo teško prolaze u našem društvu, mogu reći da jesmo. Važno je reći da je novi esejski zadatak tek u fazi da se kreće u rasprave sa stručnjacima, koje mogu dovesti do neke promjene u metodološkome pristupu. No ta je informacija očito promakla zainteresiranoj javnosti.

3. Ispitni katalog među ishodima mature navodi i “razumijevanje i tumačenje tekstova književnosti uz primjenu znanja i kritičkoga mišljenja”. Kako će se mjeriti ovaj ishod ako se ukine obvezni interpretacijski esej?

Interpretacijski esej neće se ukinuti i učenici koji žele ostvariti više bodova, a i oni kojima je draža sigurnost kad znaju koja su djela temelj njihova eseja i kako se stoga mogu dobro pripremiti, sigurno će ga odabirati. No navedeni se ishod vrednuje i u prvome dijelu ispita koji se upravo velikim dijelom temelji na razumijevanju pročitana i odabiru točnoga odgovora na temelju vlastite sposobnosti tumačenja tekstova.

4. *Obveza interpretacijskog eseja na maturi sigurno je bio jaki motivator da mladi čitaju lektirne naslove. Ne mislite li da će ukidanje te obveze dodatno smanjiti čitanje i poznavanje kanonskih djela među mladima?*

Ne mislim da je prisila i strah od mature dobra motivacija za stvaranje čitatelja. Dosadašnjim provođenjem isključivo interpretacijskoga eseja nije se dogodio pomak u smislu većeg poznavanja kanonskih djela niti navike čitanja, dapače mislim da se često pisanju interpretacijskoga eseja pristupalo šablonski, bez dubljeg razumijevanja djela. Smatram da je nastava književnosti i svijest o važnosti čitanja u društvu nešto što može zaista motivirati mlade ljude da čitaju. Također, mislim da mogućnost izbora (uz poznavanje svih uvjeta i kriterija) ne može biti loš potez i da se ovome može pristupiti i obrnuto: sad nastavnici završnih razreda u gimnaziji, ali i u strukovnim školama, mogu opuštenije pristupiti nastavi, bez opterećenja da nisu dovoljno puta obradili djela koja su na popisu za maturu. Možda će se slobodnije, ovisno o tematskome planiranju nastavnika, čitati više i različitije te dublje obrađivati djela sa širega popisa.

5. *Je li ukidanje interpretacijskog eseja zapravo podilaženje maturantima koji ne čitaju i/ili umjetno podizanje uspjeha na maturi iz hrvatskog jezika?*

Ova promjena nije nikakvo podilaženje maturantima, a još manje ima za cilj umjetno podizanje uspjeha na maturi, budući da esej na zadanu temu ima manji broj bodova i manji udio u cjelokupnom bodovanju ispita iz Hrvatskoga jezika. Interpretacijski esej nije ukinut već je dan na izbor uz razvijanje novoga esejskoga zadatka.

Maturanti će čitati ili neće neovisno o jednome zadatku na državnoj maturi, a ovisno o razvijenim navikama, očekivanjima u obrazovnom sustavu i svijesti o važnosti čitanja uopće. Uloga državne mature nije u funkciji realizacije čitanja lektire kroz četiri godine srednje škola, tu ulogu imaju predmetni nastavnici u realizaciji kurikuluma u okviru čega je čitanje lektirnih naslova. Tek nakon provedbe novoga esejskoga zadatka paralelno s interpretacijskim, gledajući oba u odnosu prema prvome dijelu ispita, može se nakon analize donijeti sud o stvarnoj „težini“ eseja na zadanu temu.